
Το 50% των βιομηχανιών της Περιφέρειας δηλώνει μη ικανοποιημένο με τα δίκτυα μεταφορών. Η έρευνα του ΣΕΒ

2019/12/10 13:54 στην κατηγορία LOGISTICS

Η Ελλάδα ύστερα από μία παρατεταμένη περίοδο οικονομικής κρίσης, βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Προσπαθεί να δημιουργήσει τους όρους και τις προϋποθέσεις, για έναν νέο αναπτυξιακό κύκλο με βιώσιμα χαρακτηριστικά, περισσότερες και ποιοτικότερες, καλά αμειβόμενες, θέσεις εργασίας.

Για το ΣΕΒ, η οικονομική ανάπτυξη της χώρας δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη βιομηχανική ανάπτυξη της περιφέρειας. Η βιομηχανία έχει το μεγαλύτερο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στην οικονομία και έχει προοπτικές δημιουργίας ισχυρών επιχειρηματικών δικτύων σε τοπικό επίπεδο.

Για να σχεδιαστούν συνεπώς οι πολιτικές που θα συνεισφέρουν στο νέο αναπτυξιακό κύκλο, προκύπτει η ανάγκη να χαρτογραφηθεί σε βάθος ο βιομηχανικός ιστός, ειδικά στην περιφέρεια.

Με γνώμονα τα παραπάνω, ο ΣΕΒ ζήτησε από το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) και το Εργαστήριο Βιομηχανικής και Ενεργειακής Οικονομίας (ΕΒΕΟ) του ΕΜΠ να χαρτογραφήσουν το οικοσύστημα της βιομηχανίας στην περιφέρεια.

Μεταξύ άλλων, το [πρώτο μέρος της μελέτης](#) εστίασε στις συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων, στις συνέργειες έρευνας και καινοτομίας, και σε μια πρώτη αποτίμηση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής εξειδίκευσης στην ανάπτυξη της βιομηχανίας.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Ανάγκη νέας προσέγγισης στην εποχή
της 4ης βιομηχανικής επανάστασης

1

Οι πολιτικές περιφερειακής εξειδίκευσης καλύπτουν τις πραγματικές ανάγκες της βιομηχανίας: Όχι ιδιαίτερα...

- 3,6% **outsourcing** παραγωγής εντός περιφέρειας, έναντι 4,2% εκτός
- 3,5% **outsourcing** συσκευασίας εντός περιφέρειας, έναντι 5,6% εκτός

2

Διευκολύνεται η διείσδυση της τοπικής βιομηχανίας σε νέες αγορές: Μόνο μερικώς...

- 40,8% των πωλήσεων κατευθύνεται στην **τοπική αγορά**
- 36,5% σε αγορές **εκτός περιφέρειας**
- 22,7% σε αγορές του **εξωτερικού**

3

Δημιουργούνται σταθερές συνεργασίες με μεγαλύτερες επιχειρήσεις: Όχι...

- Το 80% των ΜμΕ πωλούν τα προϊόντα τους σε άλλες ΜμΕ.

4

Διευκολύνει η «έξυπνη εξειδίκευση» τις συνεργασίες με ερευνητικά ιδρύματα όλης της επικράτειας: Όχι ιδιαίτερα...

- Μόλις το 12,5% των **τοπικών επιχειρήσεων** συνεργάζεται με **τοπικά ερευνητικά κέντρα**.

5

Συμβάλουν τα σημερινά χρηματοδοτικά εργαλεία στην ανάπτυξη της βιομηχανίας στην περιφέρεια: Η αποτίμηση πρέπει να γίνει βάσει των αναγκών...

- Το 50% των βιομηχανιών της περιφέρειας βρίσκεται σε **οικονομική στασιμότητα**.
- Το 59% εμφανίζει σημαντική **τεχνολογική επιβράδυνση**.
- Το 50% δηλώνουν **μη ικανοποιημένες με τα δίκτυα** μεταφορών, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών και ύδρευσης/αποχέτευσης.

Τα ευρήματα του πρώτου μέρους της μελέτης αλλάζουν τα δεδομένα της συζήτησης για το περιεχόμενο της περιφερειακής πολιτικής σε μια μικρή χώρα όπως η Ελλάδα. Δείχνουν τις πραγματικές ανάγκες της βιομηχανίας και θέτουν εύλογα ερωτήματα τόσο ενόψει της 4ης βιομηχανικής επανάστασης αλλά και ενόψει του σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027.

1. Ανταποκρίνονται οι σημερινές πολιτικές περιφερειακής εξειδίκευσης στις πραγματικές λειτουργικές ανάγκες της βιομηχανίας στην περιφέρεια; Οι βιομηχανικές συνεργασίες στην παραγωγή προϊόντων, είναι περιορισμένες και δεν έχουν έντονη τοπική διάσταση. Στην παραγωγή τελικών προϊόντων οι τοπικές συνεργασίες (outsourcing) δεν ξεπερνούν το 3,6%, σε ενδιάμεσα προϊόντα το 4,7% και στη συσκευασία το 3,5%. Οι συνεργασίες εκτός περιφέρειας είναι 4,2%, 4,5% και 5,6% αντίστοιχα. Άρα, η περιφερειακή εξειδίκευση και η χρησιμότητα πολιτικών για αλυσίδες αξίας τοπικού ενδιαφέροντος είναι περιορισμένη μιας και η επιλογή θέσης μιας βιομηχανίας δεν εξαρτάται από αυτές.

2. Έχει υπάρξει αποτελεσματική η πολιτική της γενναιόδωρης χρηματοδότησης της Έξυπνης Εξειδίκευσης; Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις συνεργάζονται με ερευνητικά κέντρα σε όλη την επικράτεια, ανεξάρτητα από τον τόπο της έδρας τους. Οι συνεργασίες για έρευνα και καινοτομία είναι περιορισμένες, αλλά αναπτύσσονται εξίσου αποτελεσματικά είτε εντός είτε εκτός μιας περιφέρειας. Μόλις το 12,5% των τοπικών επιχειρήσεων (ανεξαρτήτως μεγέθους) συνεργάζονται με τοπικά ερευνητικά κέντρα. Στην Κρήτη, αν και το 31,3% των επιχειρήσεων αναγνωρίζει τη σημασία των ερευνητικών συνεργασιών, μόνο το 15,5% συνεργάζεται με τοπικό ερευνητικό ίδρυμα. Στην Πελοπόννησο - Δυτική Ελλάδα, το αντίστοιχο ποσοστό είναι 9,5%. Δηλαδή, η Έξυπνη Εξειδίκευση δεν απαιτείται να έχει περιφερειακά χαρακτηριστικά αλλά κυρίως παραγωγικά ώστε να συνδέει κοινά πεδία ενδιαφέροντος. Έτσι, θα μεγιστοποιηθεί η αξιοποίηση του ερευνητικού δυναμικού και θα καλυφθούν οι σύνθετες ανάγκες τις βιομηχανίας.

3. Έχουν αναπτυχθεί σταθερές συνεργασίες με μεγαλύτερες επιχειρήσεις εντός και εκτός; Όχι ιδιαίτερα. Το 80% των ΜμΕ παραδίδουν τα προϊόντα τους στον επόμενο κρίκο της εμπορικής αλυσίδας και όχι σε άλλη βιομηχανική επιχείρηση, ως μέρος μιας παραγωγικής αλυσίδας. Ενδεικτικά, η Πελοπόννησος - Δυτική Ελλάδα έχει ιδιαίτερα θετικό εμπορικό ισοζύγιο με το 75% των πωλήσεων έναντι 57% των αγορών της να γίνονται εκτός χωρικής ενότητας. Παρόλα αυτά, το 64% των πωλήσεων της κατευθύνεται προς ελληνικές ΜμΕ και το 71% των εξαγωγών της προς ΜμΕ του εξωτερικού, παρά τους τυχόν εμπορικούς, οικονομικούς και τιμολογιακούς κινδύνους. Τα αντίστοιχα ποσοστά στην Κεντρική και Δυτική

Μακεδονία, μια ισχυρά εξαγωγική περιοχή, είναι 53% και 55% αντίστοιχα.

4. Συμβάλουν οι πολιτικές και τα εργαλεία περιφερειακής ανάπτυξης αποτελεσματικά στην ανάπτυξη της βιομηχανίας και στην άρση των οικονομικών ανισοτήτων; Οι σημαντικοί πόροι που έχουν διατεθεί (περίπου €7δισ. από το 2007 μέσω αναπτυξιακών νόμων και ΕΣΠΑ σε επιχειρήσεις μόνο), πρέπει να αποτιμηθούν στη βάση των αναγκών των επιχειρήσεων, αλλά και των κρίσιμων υποδομών. Για τις επιχειρήσεις, οι ανάγκες αφορούν πρωτίστως πολιτικές: (α) για μεγέθυνση μέσα από την καθετοποίηση και (β) για συνεργασίες σε όλη την επικράτεια. Τα τοπικά οικοσυστήματα δεν αποτελούν για τη βιομηχανία καταλύτες ανάπτυξης ή σημαντικής προστιθέμενης αξίας. Μόλις το 45% των επιχειρήσεων θεωρεί ότι οι τοπικές συνεργασίες βελτιώνουν την ποιότητα των προϊόντων, μόλις το 33% θεωρεί ότι μια πιθανή συνεργασία βελτιώνει την προώθησή τους. Στην έρευνα και καινοτομία, σε μια μικρή γεωγραφικά χώρα, η πραγματική ενίσχυση του ερευνητικού δυναμικού και των συνεργειών με τη βιομηχανία, πρέπει να σχεδιάζεται ανεξαρτήτως φυσικής θέσης του ερευνητικού κέντρου.

5. Πως θα αντιμετωπιστεί η οικονομική και παραγωγική στασιμότητα; Το 50% των βιομηχανιών της περιφέρειας βρίσκεται σε οικονομική στασιμότητα, παρά τον ισχυρό εξαγωγικό προσανατολισμό που έχει αναπτύξει το 43%. Ο κίνδυνος παραμένει ορατός αφού το 59% των επιχειρήσεων εμφανίζει σημαντική τεχνολογική επιβράδυνση και το 80% δεν δημιουργεί νέες επιχειρηματικές σχέσεις (πελάτες / προμηθευτές). Επιπλέον, σημαντική είναι η αδράνεια στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού. Μόλις το 46,2% έχει θεσμοθετημένες διαδικασίες αξιολόγησης, ανάπτυξης και επιβράβευσης. Οι ελλείψεις στις υποδομές παραμένουν σημαντικές, με τις μισές επιχειρήσεις να μη είναι ικανοποιημένες με τα δίκτυα μεταφορών, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών και ύδρευσης/αποχέτευσης.

Πώς οι δημόσιες πολιτικές και τα χρηματοδοτικά εργαλεία δημιουργούν προϋποθέσεις για προσαρμογή στην 4η βιομηχανική επανάσταση και την αποθάρρυνση αναβίωσης σχεδόν απαξιωμένων δραστηριοτήτων; Η Βιομηχανία 4.0 αναδεικνύει την ανάγκη -και τον τρόπο- μιας άλλης προσέγγισης. Σε όρους διασυνδέσεων, το μικρό γεωγραφικό μέγεθος της χώρας μπορεί να μετατραπεί σε πλεονέκτημα. Στη Βιομηχανία 4.0 η φυσική γειτνίαση δεν αποτελεί καθοριστικό παράγοντα. Άρα, ούτε είναι αναγκαία η (έτσι και αλλιώς περιορισμένη) περιφερειακή εξειδίκευση στην Ελλάδα. Με ψηφιακές τεχνολογίες που διασυνδέουν απομακρυσμένες εγκαταστάσεις σε πραγματικό χρόνο και με αδιάκοπη ροή πληροφορίας, η Βιομηχανία 4.0 διευκολύνει και την καθετοποίηση, και τις επιχειρηματικές συνεργασίες ανεξαρτήτως γεωγραφικής θέσης. Παράλληλα, καταργεί τα γεωγραφικά σύνορα και επαναπροσδιορίζει την ανάγκη τοπικών συστάδων (clusters) αναδιατάσσοντας τα βιομηχανικά δίκτυα και εξελίσσοντας την

επικράτεια σε μια ενιαία βιομηχανική χωρική ενότητα. Έτσι, η βιομηχανία στην περιφέρεια εξαρτάται όλο και περισσότερο από τεχνολογίες και υποδομές δια-περιφερειακής συνεργασίας και λιγότερο από αλυσίδες αξίας τοπικού εύρους. Οι πολιτικές βιομηχανικής αναζωογόνησης στην περιφέρεια, αλλά και ο σχεδιασμός του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027, είναι σημαντικό να αντανakλούν αυτή τη διαπίστωση, για να μην αναλωθούν πάλι πόροι σε προσπάθειες χωρίς προστιθέμενη αξία για την αναβάθμιση της ελληνικής παραγωγής και οικονομίας.

Πέντε άξονες στρατηγικής Βιομηχανία 4.0 για την περιφέρεια

- (1) Ενίσχυση των δια-περιφερειακών σχέσεων στην παραγωγή με ψηφιακές τεχνολογίες, επιλογή που διαφαίνεται κρισιμότερη από την περιφερειακή εξειδίκευση
- (2) Ταχεία διείσδυση σε αγορές εκτός περιφέρειας μιας και όλες οι χωρικές ενότητες παραμένουν εστιασμένες στην τοπική αγορά
- (3) Στήριξη των ΜμΕ να δημιουργήσουν σταθερές B2B συνεργασίες με μεγαλύτερες επιχειρήσεις εντός και εκτός Ελλάδας
- (4) Επικαιροποίηση του ερευνητικού χάρτη της χώρας και διευκόλυνση της κινητικότητας των ερευνητών, ώστε οι σύνθετες τεχνολογικές ανάγκες της βιομηχανίας να καλύπτονται από ερευνητικά κέντρα όλης της επικράτειας, όχι μόνο της περιφέρειας.
- (5) Έγκαιρη αντιμετώπιση της οικονομικής στασιμότητας με επενδύσεις τεχνολογικής αναβάθμισης των γραμμών παραγωγής αλλά και καλύτερες τοπικές υποδομές.

Μια ευκαιρία και για τη βιομηχανία της περιφέρειας που δεν πρέπει να χαθεί

Οι προκλήσεις που προκύπτουν για την ελληνική βιομηχανία είναι σύνθετες και πολύπλευρες και πρέπει να προχωρήσει ο σχεδιασμός και η εφαρμογή συνεκτικών πολιτικών μετασχηματισμού της βιομηχανίας για τη νέα εποχή.

Είναι επιτακτική ανάγκη να προχωρήσει με μια εθνική σύμπραξη στρατηγικής «Βιομηχανία 4.0», κατά τα πρότυπα άλλων χωρών της ΕΕ. Αυτό θα ωφελήσει και τα βιομηχανικά οικοσυστήματα στην περιφέρεια για να ανακτήσουν τη χαμένη ανταγωνιστικότητά τους.

Αν καθυστερήσουμε κι άλλο, τότε η βιομηχανία της περιφέρειας κινδυνεύει να βρεθεί με εμφανές ανταγωνιστικό και παραγωγικό μειονέκτημα.